

Gotlands Lantbruksmuseum infoblad nr. 3 2022

Efter nästa 3 timmars eldning är talar lokomobilen om att nu är det dags starta för nu har jag fullt ångtryck. När lokomobilen går under våra arrangemang så imponerats man av den går så tyst o lugnt

Hej Museets Vänner och våra medhjälpare!

Då var det dags att summera årets verksamhet på Lantbruksmuseet. Det rullar på som vanligt kan man nästan säga. Vårbruket fick vi ställa in som jag skrev i förra infobladet. Tyvärr fick vi även ställa in motorstartar-kvällen med sågning på grund av sjukdom och att sågmotorn inte blivit helt körklar efter förra årets haveri. Vi hade en städeftermiddag den 13 juni som jag nämnde om i förra bladet. Öppningstider i sommar var från den 29 juni till 13 augusti. Det är en liten ökning av besökare och barnfamiljerna. Här hoppas och måste vi göra något för att öka antalet besökare. Det pratas mycket att det via sociala medier vi når människor och det måste vi bli bättre på. Är det någon av er som har något bra förslag så är vi öppna för synpunkter.

Museivärdar har som tidigare år varit frivilliga som ställt upp. Några en vecka, en del en eller två dagar. Utan er skulle det inte gå. Tack för hjälpen. Första arrangemanget var Jacob Ringbom som berättade om sin nya bok "Hymn för Hulda Veström". En roman om Titanic och arrangemanget var ett samarbete med Havdhems föreläsningförening.

Här under skriver jag lite om kvällarna med Traktorparad med Jazz och Moped- och MC kvällen

Traktorparad o Jazz

Här ser vi en del traktorer uppställda i trädgården som väntar på att få visa upp sig på traktorparaden

Måndagskvällen den 18 juli var det **traktorparad** på Lantbruksmuseet i Havdhem.

Publiken (ca 250 st.) möttes när de kom av lokomobilens tysta och mjuka gång. Den är från 1913 och den eldas med ved. Startar när vattnet blir ånga. Den drivs verkligen med fossilfritt bränsle. Därefter startade våra juniorer upp några småmotorer som de renoverat under åren.

Så var det då dags för traktorparaden med drygt 35 veterantraktorer som visade upp sig en och en på storgården. Det var museets traktorer, många var även personer som kom dit med sina egna traktorer för att delta i paraden. På en del traktorer var det redskap kopplade som användes under samma tidsepok som traktorn. Varje ekipage presenterades av Pär Stenegård på ett mycket skickligt och kunnigt sätt. Någon i publiken sa "hur kan han alla dess uppgifter i huvudet?". Tack Pär! Kvällen avslutades med att vi fick lyssna till gladjazz med traktorkomp. Det var en Zetor 25 från 1949 som valts ut att kompa orkestern. Orkestern bestod av sommargäster som hyr bostaden på Museet och deras vänner. Både orkestern och publiken uppskattade detta udda inslag där traktor bestämde takten. Såg några som dansade!

Det blev en fin och avslutning på denna innehållsrika och trevliga kväll.

Detta arrangemang skulle aldrig gått att genomföra om vi inte hade vårt duktiga Gubbdagis och juniorer. Ett stort tack ska ni ha!

Orkestern. Från vänster Cajsa Lindholm, Hans-Åke Norrby, Ulf Kahl, ledare Maria Wolf. Göran Westerlind och Anders Wolf. Komptraktoren syns bakom Cajsa.

Moped o MC kväll

Måndagen den 25 juli hade vi den sedvanliga moped- och mcträffen på Lantbruksmuseet i Havdhem. Det kom drygt 100 två och trehjulingar i både gamla och nya modeller. Mopederna (nästan bara gamla) har blivit kultur att äga och åka omkring med. Av mc var det hälften av varje från gamla 98 kubikare till dagens moderna 1500 kubikare. Kvällen började lite annorlunda. Två av våra junior frågade i veckan om de kunde få spela lite musik tillsammans med sina kompisar från Klintetrakten. "Ja de kunde de väl få".

Det blev verkligen succé när de började spela bl.a. gamla Elvislåtar med flera kända låtar från den tidsåldern. Av applåderna från de 300 i publiken blev det ett mycket lyckat inslag för denna träff. Orkestern som för tillfället kallade sig för Hugos bestod av Conrad Bäckström sång o bas, Liam Eriksson gitarr, Hugo Toft gitarr och Loke Nordesjö på trummor.

Kvällen började som sagt med musik, därefter tog Rune Larsson över. Han gick runt och intervjuade några fordonsägare om deras fordons historia, prestanda mm. Rune med sin kunskap om ämnet då blir det alltid bra. Orkestern spelade en stund till, därefter startade våra juniorer upp några små stationära motorer. Kvällen avslöts med att några av gubbdagis medlemmar (som även sett till att lokomobilen gick under hela kvällen) startade upp en gammal Munktell-traktor från 1916 med tändkulemotor. Tändkulan värms upp gasol, (förr användes blåslampa) när kulan är varm så gäller det att se till att motorn går åt rätt håll. Vid första starttillfället gick den avigt, men vid andra försöket gick den rätt. Sådant skapar alltid lite spänning. Den lyckade kvällen avslöts med härligt mullrande ljud över bygden när alla gav sig iväg hemåt.

Såg till och med någon drog iväg på bakhjulet!

Hugo orkester

från vänster Liam Eriksson,
Loke Nordesjö, Conrad Bäckström och Hugo Toft

Mangeldag

Vanja Djanaieff i berättatagen

**Ingegärd Larsson o Elvy Johansson visar
några manglar i arbete.**

Lördagen den 8 augusti var det Mangeldag på Museet, det var några kvinnor som tyckte att det skulle vara något nytt på programmet. Det började med att Wanja Djanaieff berättade om sitt projekt "Liv i lin". Det om linets historia och hon visade bland annat upp olika tyger i

lin som hon varit med och designat under åren i olika projekt. Därefter blev det visning hur man manglade på gamla manglar för i tiden. Efteråt var det kaffe, det roliga var att folk satt kvar och pratade länge, en del gick och provade de gamla manglarna.

Tack våra stödjande kvinnor för att ni genomförde det. Kanske vi skall ha ett "Källingdags" som hjälper till att utveckla vår verksamhet och kommer med nya idéer?

Med hjälp av en besökare manglar Jenny Nordin bästa bordduken på mangel som hon och maken Krister skänkt till Museet.

Skörd med självbindare

Carl Herman Cederlund o Bo Häglund justerar knytdaren. Bertil Havdelin o Tommy Arskans ser på.

Så var det dags att förbereda tröskning där vi skulle köra med självbindare. Som vanligt skulle vi köra med Sture Magnussons självbindare. Sture som varit lite krasslig var inte med och körde men hjälpte till med att iordningställa. Bara det är ett litet äventyr. Bo Häglund och jag hjälpte till, det var första gång jag var med om det. Vi drog ut självbindaren på gården, där satte vi på de tre dukarna som för stråna upp till knytdaren. Här måste man se till att rätt duk kommer på rätt plats och att spännremmarna ligger åt rätt håll.

När det var klart skulle lufttrycket i hjulen kollas och alla smörjnipplar få fett i sig (det var många) med en gammal hederlig fettspruta. Det var intressant och roligt att vara med och lära sig något nytt.

Måndag den 8 augusti var det dags för att köra med självbindaren vid Kulle på ett vetefält. Vi fick ihop några lass så det räckte till tröskdagen. I vanlig ordning är det gubbdagis, Hasse Pettersson och Harry Larsson som kommer med sina traktorer och balvagnar och ställer upp. I år var några juniorer också med och hjälpte till. Klasse Karlsson och Sören Larsson till att vi får otendag när vi är ute i fält som de brukar.

Grillkväll

Grillmästarna Ingvar Hansson o Börje Nordell

Matgäster tar för sig av läckerheterna

Fredagen 12 augusti bjöd vi på grillkväll för Museets vänner, Gubbdagis och våra Juniorer och alla andra som ett eller annat sätt hjälpt oss ekonomiskt eller med arbete. Ingvar Hansson och Björn Nordell grillade, våra grillmästare grillade karré. Det blev en smaklig köttbit med potatissallad och grönsaker. Desserten bjöd på kaffe o glass som under gemytliga samvaro intogs. Under kvällen fick de närvarande Gubbdagis o Juniorerna nya kepsar. En liten uppmuntran för allt arbete de lägger ner för Lantbruksmuseet. Tiden gick, till slut avslutade vi den trevliga kvällen med att vi hjälptes åt så att bord och stolar kom under tak.

Några från Gubbdagis o Juniorer som var med denna kväll i nya kepsar för dagen

Tröskdag den 2 september

Som vanligt när vi har våra arrangemang så skall det förberedas. Det är kärngänget i Gubbdagis som ser till att det blir gjort. Torsdag eftermiddag (ifall det skulle bli dåligt väder på fredag) tog man fram trösken som tillsammans med pressen står ner i kupolen.

Hasse Pettersson dra ut trösken ur kupolen.

Ingvar Hansson kommer med trösk tillbehör

Börje Nordell med trösken på väg.

Bert Larsson med pressen på väg

Från början av 1900-talet fram till 1950-talet var det en vanlig syn att man kunde se stationära tröskor på våra vägar när de flyttades mellan gårdarna. Givetvis med lite äldre traktor än på bilden ovan. När trösk och press nu dras upp till Museet, sker det igen på vägen. Väl på plats skall trösk och press stå rakt så remmarna från trösken som drar press går rätt på remskivorna. Låsning av hjulen är också viktigt samt fälla upp botten och sätta på sidorna upp på trösken där inmataren står och lägger i kärvarna i trösken.

Tröskdagen börjar med att man bogserar den gamla Munktellan från 1916 (som skall dra trösken) så den kommer på rätt plats framför trösken. När det är klart dricks det kluku tei. Därefter är dags att värma upp tändkulan på Munktellan med gasol. När tändkulan är varm gäller för tre man att dra i svänghjulet och hoppas när den startar att den går åt rätt håll. När tröskning är igång sticker två man upp kärvar till inmataren som lägger dom i trösken.

Vi hade 90-talet betalande besökare denna dag, det finns ett stort intresse att se hur det har gått till.

Till middag är det tradition med kroppkakor som har bakats i bygdegården med anledning av Havdhem dagen som är samma dag. Vid 15-tiden är det färdig tröskat och man håller otendag. Sedan förbereder vi för flytten tillbaka av trösk och press till kupolen på måndagen efter. Det blev en fin tröskdag tack vare att många ställer upp och hjälps åt för att det skall fungera.

Ölands traktorklubb besökte oss under hösten. Vi startade upp lite olika traktorer. Klasse och Sören fixade kaffe till besökarna.

Tröskning pågår

Mats o Conrad Bäckström sticker upp kärvar till inmataren Björn Nordell

Vi hade extra öppet den 11 september som ett Kultursarvsdags arrangemang. Vi skulle starta upp några traktorer och motorer. Tyvärr kom det ett fåtal besökare i motsats till förra året då vi hade betydligt fler besökare.

Veterantraktorplöjning

Den 15 oktober var det veterantraktorplöjning vi Harry Larsson, som vanligt kan man säga. Själv hade jag inte möjlighet att vara med, enligt de rapporter jag fått så fungerade det bra. Jag antar att det som vanligt blev en hel del nostalgiprat som det brukar när de gamla traktorerna är i gång. I och med detta var årets arrangemang avslutade.

I slutet av september avled Thomas Hägring i järnaffären i alldeles för tidig ålder. Thomas var en som värnade mycket om Lantbruksmuseet. I dödsrunan var Lantbruksmuseet med som ett av alternativen för minnesgåvor. Vi fick in över 50 minnesgåvor. Vi är mycket tacksamma till Thomas familj för ni tänkt på oss i denna svåra stund.

Lasse Larsson, medlem i gubbdagis avled även han i september. Våra tankar går till hans familj och anhöriga.

Vi har under åren fått in en hel del minnesgåvor och andra gåvor. Vår målsättning är att de inte skall gå in i ordinarie verksamhet, vi har för avsikt att bygga ett vagnslider. Där sätter vi upp en minnestavla med namn på dem som bidragit till detta bygge. Vi måste först söka bygglov då Lantbruksmuseet ligger detaljplanerat område.

Ibland händer lite ovanliga saker. En av de dagar då jag var Museivärd kom en kvinna med barn på besök, var så glad att hon blev så välkomnad till Lantbruksmuseet. Vad då undrade jag? "Ja, det står Munktells på traktorerna och det heter jag med" svarade kvinnan. Är ni släkt frågade jag? Det hade hon kanske hört någon gång men mindes inte det. Innan hon lämnade museet ringde hon en släkting och kollade. Hon googlade på telefonen, kom fram och visade mig att hennes farfars farfars fars bror (tror jag att hon sa att det var) Johan Theofron Munktell som bildade Munktell 1832. Hon kommer säker aldrig att glömma besöket på Lantbruksmuseet och inte jag heller.

Vår ryggrad i verksamheten är Gubbdagis och juniorerna som fortsätter och träffas varje måndagseftermiddag och kväll. Vi är så glada att ni finns! Tusen tack för allt jobb ni lägger ner.

Denna bild tagen 2022-12-06 får bli en Julhälsning från Lantbruksmuseet

Ett stort tack alla ni som hjälpar till så att Lantbruksmuseets verksamhet kan hållas igång. Vi i styrelsen är mycket tacksamma för er hjälp, för ut er hjälp vet jag inte var hur det skulle fungera, än en gång Tack.

Vi tack för i år och vi hörs 2023 igen.

Styrelsen för Gotlands Lantbruksmuseum

önskar er alla en riktig

GOD JUL och GOTT NYTT ÅR

Vid pennan och foto Olle Johansson